

EMPOWERING
CARE

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ. Ενδυνάμωση Κοριτσιών
σε Ιδρυματική Φροντίδα κατά της Βίας Εναντίον των
Γυναικών.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ. Η Ενδυνάμωση Κοριτσιών σε Ιδρυματική Φροντίδα κατά της Βίας Εναντίον των Γυναικών
JUST/2012/DAP/AG/3078

Ιανουάριος 2014

Disclaimer: This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
I. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	4
1. Σύντομη ανασκόπηση του Κυπριακού νομικού πλαισίου για τη βία κατά των γυναικών.....	4
2. Σύντομη ανασκόπηση για την ιδρυματική φροντίδα : Νομοθεσία και περιγραφή του Κυπριακού συστήματος προστασίας παιδιού.....	8
II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	11
1. Πού και πότε πραγματοποιήθηκε η έρευνα.....	11
2. Επιλογή δείγματος, τελικός αριθμός & προφίλ κοριτσιών και εμπλεκομένων επαγγελματιών.....	12
3. Ερευνητικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν.....	14
4. Κύριες δυσκολίες και πώς ξεπεραστήκαν.....	15
III. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΟΠΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	16
1. Αντιλήψεις και εμπειρίες των κοριτσιών.....	17
1.1 Αντιλήψεις για το κοινωνικό φύλο: Αντιληπτές διαφορές μεταξύ αγόρια και κορίτσια.....	17
1.2 Στερεότυπα κοινωνικού φύλου & διαφορές μεταξύ ανδρών & γυναικών στο χώρο εργασίας.....	18
1.3 Η αντιμετώπιση της βίας.....	19
2. Οι αντιλήψεις και οι εμπειρίες των επαγγελματιών.....	22
2.1 Η εργασία στο ίδρυμα.....	22
2.2 Αλληλεπιδράσεις με τα κορίτσια.....	22
2.3 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες.....	25

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο 'Η Ενδυνάμωση της Φροντίδας' αποσκοπεί στην αύξηση των γνώσεων σχετικά με την επικράτηση και τα χαρακτηριστικά των εμπειριών βίας και κακοποίησης σε βάρος κοριτσιών ηλικίας 14-18 που ζουν σε ιδρυματικά φροντίδα και υπό τη νομική ευθύνη των δημοσίων αρχών στην ΕΕ, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα προστασίας και προφυλάξεις του εαυτού τους αλλά και των συνομήλικων τους από κάθε μορφής βία έναντι των γυναικών. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η πρώτη δραστηριότητα του έργου ήταν η ανάπτυξη ενός ντοκιμαντέρ και επιτόπια έρευνας για τις εμπειρίες βίας και κακοποίησης, τις αντιλήψεις για τους ρόλους των κοινωνικών φύλων και τις προσωπικές σχέσεις των εφήβων κοριτσιών που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας σε κάθε χώρα εταίρο και, ως εκ τούτου, και στην Κύπρο.

Η έκθεση για την έρευνα στην Κύπρο είναι το αποτέλεσμα ερευνητικής δραστηριότητας. Θα πρέπει να σημειωθεί εξ αρχής ότι η Κύπρος είναι ένα νησί κομμένο στην μέση. Εντός της Δημοκρατίας της Κύπρος υπάρχει πληθυσμός περίπου 800.000 κατοίκων και μόνο ένα κρατικό ίδρυμα το οποίο προσφέρει ιδρυματική φροντίδα για κορίτσια της ηλικίας που σχετίζονται με το έργο αυτό. Αυτό το δεδομένο πρόσθεσε ένα περιορισμό στην επιτόπια έρευνα στην Κύπρο. Προκειμένου να εκτελεστούν οι δραστηριότητες επιτόπιας έρευνας, ήταν απαραίτητη η στενή συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση του κρατικού κέντρου ιδρυματικής φροντίδας.

I. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Κύπρος αναδύθηκε από την Αγγλική αποικιακή κυριαρχία το 1960, κληρονομώντας πολλές νομοθεσίες που χρονολογούνται από τη βικτοριανή εποχή στην Αγγλία. Από τότε, ένα μεγάλο μέρος του νομοθετικού συστήματος είναι συστηματικά υπό αναθεώρηση με τροποποιήσεις και μεταρρυθμίσεις με στόχο να αντανακλούν τις αλλαγές της κάθε εποχής. Μετά από την ένταξη της Δημοκρατίας της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Μάιο του 2004, πολλές τροποποιήσεις έχουν συμπεριληφθεί σύμφωνα με υφιστάμενες οδηγίες της ΕΕ, όπως είναι η περίπτωση με τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ισότητα και θέματα που αφορούν τη βία στην οικογένεια.

1. Σύντομη ανασκόπηση του νομικού πλαισίου της Κύπρου για τη βία κατά των γυναικών

Η ισχύουσα νομοθεσία που αντιμετωπίζει την ενδοοικογενειακή βία στην Κύπρο είναι ο Νόμος 119 (I) / 2000 και 212 (I) / 2004 για τη Βία στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων). Το άρθρο 3 του εν λόγω νόμου ορίζει τη βία ως «οποιαδήποτε παράνομη πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά που έχει ως αποτέλεσμα την άμεση πρόκληση σωματικής, σεξουαλικής ή ψυχική βλάβης σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας». Επίσης περιλαμβάνει τη βία που ασκείται με σκοπό την σεξουαλική επαφή χωρίς τη συγκατάθεση του

θύματος, καθώς και για τον σκοπό του περιορισμού της ελευθερίας.¹ Αν και το Άρθρο 2 του ίδιου νόμου ορίζει τα μέλη της οικογένειας ως σύζυγος, η σύζυγος, τα παιδιά και τους παππούδες, καθώς και κάθε πρόσωπο κάτω των 18 ετών που ζει μαζί τους, ως εκ τούτου, για τον σαφή καθορισμό του θύματος και του δράστη στο πλαίσιο της οικογενειακής μονάδας, δεν κάνει καμία διάκριση ως προς το φύλο.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι στο Άρθρο 5 του εν λόγω νόμου (Ν : 119 (Ι) / 2000 και 212 (Ι) / 2004), γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στο γεγονός ότι ο βιασμός και η απόπειρα βιασμού μέσα στο γάμο είναι ποινικά αδικήματα και φαίνεται ότι διαπραχθεί «από σύζυγο εναντίον συζύγου, αν τα πραγματικά δεδομένα της υπόθεσης θα συνιστούσε το αδίκημα του βιασμού ή απόπειρας βιασμού εάν το θύμα και ο δράστης δεν είχαν παντρευτεί και, τιμωρείται όπως ο Ποινικός Κώδικας προβλέπει». Οι ανώτατες ποινές που επιβάλλονται βάσει του νόμου αυτού, αφορούν το «αφύσικο αδίκημα με βία» και «Ατιμίας νεαρής κοπέλας κάτω των δεκατριών ετών», τα οποία επιφέρουν ποινή μέχρι ισόβια κάθειρξη , με την «Ατιμία ηλίθιας ή βλάκας" (Defilement of idiot or imbecile) να έχουν μέγιστη ποινή μέχρι δώδεκα χρόνια.² Όλες οι άλλες ποινές είναι σε μια κλίμακα κάτω από αυτά και φθάνοντας πιθανών χρηματικών προστίμων για κοινές επιθέσεις. Ο Κυπριακός νόμος για την ενδοοικογενειακή βία έχει εκτιμηθεί σε μεγάλο βαθμό να είναι επαρκής και το ευρύ πεδίο του έχει αναφερθεί ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής. Ωστόσο, το πλαίσιο «οικογενειακής βίας» έχει επικριθεί ευρέως από τους εμπειρογνώμονες σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, καθώς αυτό οδηγεί σε δημόσιες πολιτικές που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας από μια προοπτική που δεν αναγνωρίζει την διάσταση του φύλου και που δεν λαμβάνει υπόψη τις έμφυλες σχέσεις εξουσίας που διακυβεύονται στην βία κατά των γυναικών. Επιπλέον, έχει υποστηριχθεί ότι όταν η νομοθεσία δεν αναγνωρίζει την διάσταση του φύλου μπορεί να το εκμεταλλευτούν βίαιοι παραβάτες, αλλά επίσης βοηθά να παίρνει προτεραιότητα η σταθερότητα της οικογένειας έναντι των δικαιωμάτων του (κυρίως γυναίκες) καταγγέλλων / επιζώντων, επειδή δεν αντανακλά ούτε απευθύνεται συγκεκριμένα στις εμπειρίες βίας των γυναικών.³ Έτσι , η νομοθεσία ουδέτερου γένους αποτυγχάνει στο να αναγνωρίσει τις διαφορές και τις συγκεκριμένες ανάγκες των γυναικών και των ανδρών, δεν αναγνωρίζει ότι διαφέρουν οι εμπειρίες βίας των γυναικών και των ανδρών, ούτε προσδιορίζει την βία ως εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.⁴

Μια άλλη πρόσφατη εξέλιξη ήταν η έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια (2010-2015). Ο στόχος του ΕΣΔ είναι να παρακολουθεί την έκταση της βίας στην οικογένεια στην Κύπρο; την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού καθώς και των σχετικών επαγγελματιών με διάφορα μέσα, συμπεριλαμβανομένων ειδικών συνεδρίων και σεμιναρίων και ενημερωτικών εκστρατειών και προγραμμάτων; την προώθηση της επιστημονικής έρευνας σχετικά με βία στην οικογένεια; την προώθηση των υπηρεσιών που ασχολούνται με όλες τις πτυχές του

¹ Οι περί βίας στην οικογένεια (πρόληψη και προστασία θυμάτων) νομοί του 2000 και του 2004 (N: 119(I)/2000 and 212(I)/2004)

² Άρθρο 4 Οι περί βίας στην οικογένεια (πρόληψη και προστασία θυμάτων) νόμοι του 2000 και του 2004 (N: 119(I)/2000 και 212(I)/2004)

³ United Nations, (2008) Good practices in legislation on violence against women, Report of the expert group meeting p.16

⁴ United Nations, (2008) Good practices in legislation on violence against women, Report of the expert group meeting p.15

προβλήματος και συγκεκριμένα για την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών και την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας. Παρά το γεγονός ότι το ΕΣΔ είναι φιλόδοξη, τόσο από πλευράς των δηλωμένων στόχων του, καθώς και τις ενέργειες που προβλέπονται, μια σειρά από περιορισμούς δυσκολεύουν αρκετά την δυνατότητα αποτελεσματικής εφαρμογής του.⁵

Έναν άλλο ΕΣΔ που αξίζει να αναφερθεί είναι το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα (2007-2013) το οποίο συμπεριλαμβάνει ανάμεσα των βασικών προτεραιοτήτων της⁶ την βία κατά των γυναικών. Χρησιμοποιώντας την οπτική γωνία της ισότητας κάνει αναφορά σε όλες τις μορφές της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων της ενδοοικογενειακής βίας. Οι προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης, την κατάρτιση των σχετικών επαγγελματιών σε θέματα ισότητας και της βίας κατά των γυναικών, την δημιουργία ενός ηλεκτρονικού παρατηρητηρίου για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, και τη διεξαγωγή έρευνας για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών. Παρά το γεγονός αυτό, όπως και με το ΕΣΔ για την οικογενειακή βία, οι προτεινόμενες δράσεις είναι ασαφείς και δεν έχουν συγκεκριμένο στόχο, ομάδες στόχου, χρονοδιαγράμματα και ούτε προϋπολογισμό. Επιπλέον, δεν υπάρχουν προτεινόμενες δράσεις για την αντιμετώπιση των αναγκών των διαφόρων ομάδων γυναικών, όπως οι μετανάστριες (εκτός από την αναφορά στο εμπόριο), οι γυναίκες με αναπηρία, οι ηλικιωμένες γυναίκες και ούτω καθεξής.

Μια πρόσφατη έκθεση που εξέδωσε το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι η πιο ολοκληρωμένη αναθεώρηση του νομικού πλαισίου σχετικά με τη βία κατά των γυναικών στο τοπικό πλαίσιο.⁷ Είναι μια έρευνα από το γραφείο του Επιτρόπου που διήρκεσε 9 μήνες και ήταν σχετικά με το πώς οι πράξεις βίας κατά των γυναικών και ειδικότερα τη βία κατά των γυναικών μέσα στην οικογένεια αντιμετωπίζονται στην Κύπρο. Η «σπίθα» που υποκίνησε την έρευνα αυτή ήταν η δημοσιότητα που δόθηκε στην δολοφονία μιας νεαρής εγκύου και την 3χρονη κόρη της τον Δεκέμβριο του 2011 από τον σύντροφό της. Οι αξιωματικοί που διερεύνησαν το περιστατικό και οι τοπικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) συνεργάστηκαν για να υποβάλουν έκθεση σχετικά με το πώς οι περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας αντιμετωπίζονται σήμερα στην Κύπρο, παρέχοντας συστάσεις προς την Επίτροπο σχετικά με τα επόμενα βήματα. Η έκθεση κάνει αναφορά στο σχόλιο του Nils Muižnieks (σημερινού Επίτροπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης) ότι «τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να κάνουν περισσότερα για να προστατεύσουν τις γυναίκες από την βία».⁸

Η έκθεση διαπιστώνει ότι η ενδοοικογενειακή βία είναι η πιο κοινή μορφή κακοποίησης των γυναικών και αυτό συμβαίνει σε όλες τις χώρες και τις κοινωνίες, ανεξάρτητα από την οικονομική τους δύναμη, τη θρησκεία ή τον πολιτισμό τους. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, το ένα πέμπτο έως το ένα τέταρτο των γυναικών στα 47 κράτη μέλη

⁵ National Action Plan on Prevention and Combating Violence in the Family (2010-2015), http://www.familyviolence.gov.cy/upload/downloads/actionplan_2010-2013.pdf

⁶ National Action Plan on Equality between Men and Women (2007-2013), Cyprus Ministry of Justice and Public Order, Nicosia, 2008

⁷ Έγγραφο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών στην Κύπρο.

⁸ Comment made 9th October 2012

του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υποστεί σωματική βία τουλάχιστον μία φορά στην ενήλικη ζωή τους, και μια στις 10 έχουν υποστεί σεξουαλική βία. Οι εκθέσεις αναφέρονται σε διάφορες διεθνώς αποδεκτές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους ορισμούς της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της Τέταρτης Παγκόσμιας Διάσκεψης του 1995 των Ηνωμένων Εθνών για τις Γυναίκες που οδήγησε στην «Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου», καθώς επίσης στο Ευρωπαϊκό Χάρτη Πορείας για την Ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών (2006-2010), στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, και στην Παροχή Υπηρεσιών Υποστήριξης Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια, που εκδόθηκε κατά τη διάρκεια της Προεδρίας της Κύπρου το 2012.

Η έκθεση εξετάζει τη θέση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το πώς ένα κράτος είναι υπεύθυνο για τη σωματική ακεραιότητα του ατόμου, ενσωματώνοντας σημεία της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστό επίσης ως η «Σύμβαση της Κωνσταντινουπόλεως». Η Κύπρος ακόμη να υπογράψει και να επικυρώσει την Σύμβαση αυτή παρά τις προφορικές δεσμεύσεις από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Ο Επίτροπος επέκρινε τις αδυναμίες στο νόμο για την ενδοοικογενειακή βία και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος θα πρέπει να υπογράψει και να εγκρίνει την Σύμβαση της Κωνσταντινουπόλεως το συντομότερο δυνατόν, καθώς και να προχωρήσει σε τροποποίηση του Νόμου (119 (I) / 2000 και 212 (I) / 2004), έτσι ώστε να προβλέπει ότι η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών πρέπει να καταστεί αυτόνομο αδίκημα με ειδικές διατάξεις για εξειδικευμένη θεραπεία και προστασία των θυμάτων. Η έκθεση σημειώνει ότι η τροποποίηση του νόμου από μόνη της μάλλον δεν θα είναι αρκετή για να προστατεύσει τις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας καθώς θα πρέπει επίσης να γίνει αλλαγή στη στάση εντός της κυπριακής κοινωνίας απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία και άλλες μορφές βίας κατά των γυναικών.⁹

Προκειμένου λοιπόν να δημιουργηθεί ένα ευρύτερο και πιο ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας για τα θύματα το οποίο ενθαρρύνει την αναφορά περιστατικών βίας και έτσι καθιστά την κατάσταση πιο εύκολο για τα θύματα να ξεφύγουν από τον «κύκλο της βίας», η έκθεση προτείνει ότι τροποποιήσεις θα πρέπει να γίνουν και σε άλλες νομοθεσίες, όπως ο Περί Δημόσια Οφέλη και Υπηρεσιών Νόμος, καθώς και οι νόμοι που διέπουν την πολιτική για τη μετανάστευση και τη νομική βοήθεια. Εάν υπάρχει μια συστημική προσέγγιση, δεν θα υπήρχε η πιθανότητα τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας να χρειάζονται να επιστρέψουν στο βίαιο οικογενειακό περιβάλλον λόγω έλλειψης εναλλακτικών επιλογών σε σχέση με θέματα διαβίωσης και κοινωνικής πρόνοιας και υποστήριξης. Λείπουν από την Κύπρο τέτοια προγράμματα για στήριξη και προστασία, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων για την επανένταξη και την κοινωνική ένταξη των θυμάτων.

⁹ Έγγραφο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών στην Κύπρο.

2. Σύνοψη ανασκόπηση για την ιδρυματική φροντίδα: Νομοθεσία και περιγραφή του Κυπριακού συστήματος προστασίας παιδιού

Πολιτική για την προστασία των παιδιών στην Κύπρο διέπεται από διάφορους νόμους που ψηφίστηκαν και τροποποιήθηκε επί σειρά ετών. Σε συντομία, οι νόμοι που σχετίζονται με την οικογένεια ή / και το παιδί είναι ως ακολούθως:

- Οι Νόμοι περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων του 1990 έως 1998
- [Νόμος 187/1991] - Τα Παιδιά (Συγγενείς και Νομική Υπόσταση)
- [Κ.Δ.Π. 262/2011] - Τα Παιδικά (Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας) Διάταγμα του 2011
- [Νόμος 46 (I) / 1996] - Ο περί Κηδεμονίας και άλλος τρόπος θεραπείας Νόμος
- [Ν.83 (I) / 1999] - Ο περί Παιδιού Νόμος (Τροποποίηση)
- [δίκαιο5 (III) / 2000] - Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- [Law119 (I) / 2000] – Ο Νόμος που προνοεί για την Πρόληψη της Βίας στην Οικογένεια και την Προστασία των Θυμάτων
- [Νόμος 143 (I) 2002] - Ο περί Παιδιού Νόμος (Τροποποίηση)
- [Law165 (I) / 2002] – Ο Νόμος για την παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας
- [Ν. 190 (I) 2002] - Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος (Τροποποίηση)
- [Νόμος 203 (I) / 2004] - Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος (Τροποποίηση)
- [Νόμος 47 (I) / 2012] - Ο περί Γονικής Άδειας και Άδειας για Λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμος του 2012
- [Νόμος 87 (I) / 2007] - Ο περί Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων Νόμος του 2007

Η Κύπρος έχει υπογράψει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία υποστηρίζεται από την [Νόμος 5 (III) / 2000] Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η σύμβαση αυτή καθιερώνει ένα καθολικά δεσμευτικό κώδικα για τα δικαιώματα τα οποία όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν και περιλαμβάνει μεταχείριση χωρίς διάκριση; προστασία, πρόσβαση σε υπηρεσίες, όπως η εκπαίδευση και την υγεία; ευκαιρίες για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους; δεξιότητες και ταλέντα; να μεγαλώνουν σε ένα ευτυχισμένο περιβάλλον με αγάπη και κατανόηση και να ενημερώνονται, και να συμμετέχουν σε θέματα σχετικά με τα δικαιώματά τους.

Ο Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ο οποίος διορίστηκε το 2007, είναι ένα ανεξάρτητο όργανο που ασχολείται αποκλειστικά με τα δικαιώματα του παιδιού και του οποίου οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις προβλέπονται από το νόμο. Ο Επίτροπος διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τον περί Επίτροπο για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο ς του 2007 (Νόμος 74 (I) / 2007), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 22/6/2007. Ο στόχος του είναι να προστατεύει και να προωθεί τα δικαιώματα του παιδιού και ο ρόλος του είναι να εκπροσωπεί τα παιδιά και τα ενδιαφέροντα τους σε όλα τα επίπεδα, να προωθήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού και τις ιδιαίτερες ευαισθησίες, έτσι ώστε να προστατεύονται τα δικαιώματα του παιδιού στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινότητα. Επίσης είναι στον εντοπισμό και στην προώθηση των απόψεων των παιδιών εκεί όπου οι ίδιοι δεν μπορούν να ακουστούν, να παρακολουθεί τη νομοθεσία για τα παιδιά και να υποβάλει προτάσεις με στόχο την εναρμόνιση τους με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να πραγματοποιήσει εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού, να διορίσει αντιπρόσωπο του

παιδιού σε δικαστικές διαδικασίες που τους αφορούν και να εκπροσωπεί τα παιδιά σε διαδικασίες που τους αφορούν.

Η πλειονότητα των νόμων που αναφέρονται παραπάνω περιγράφουν τα διάφορα δικαιώματα του παιδιού και των αποδεκτών κατευθυντήριων γραμμών για τη συμπεριφορά των γονέων ή / και συγγενών ή / και κηδεμόνων. Ο Νόμος που προνοεί για την Πρόληψη της Βίας στην Οικογένεια και την Προστασία των Θυμάτων [Νόμος 119 (I) / 2000], ορίζει την έννοια της βίας και περιλαμβάνει ειδική ρήτρα που αντιμετωπίζει το σημείο ότι μια πράξη που διαπράττετε κατά την παρουσία του ανηλίκου πρέπει να θεωρείται ως πράξη βίας εναντίον του εν λόγω ανηλίκου λόγω των ψυχολογικών επιπτώσεων στον ανήλικα (δηλαδή ο ανήλικος/η ως μάρτυρας στη βία θεωρείται θύμα της εν λόγω βίας). Συγκεκριμένες πτυχές του νόμου αυτού που αφορούν τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων περιλαμβάνουν διαδικασίες υποστήριξης όπως στο άρθρο 17 (1), όπου εάν ο ανήλικος αναφέρει ότι έχει υποστεί κακομεταχείριση, το δικαστήριο θα αποδεχθεί τις αποδείξεις από ψυχίατρο ή ψυχοθεραπευτή και θα κάνει εξαίρεση στο κανόνα περί διαδόσεων. Το άτομο δεν θα μπορεί να καταδικαστεί στο δικαστήριο με βάση αυτά τα στοιχεία και μόνο, καθώς τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να ενισχύονται με άλλα στοιχεία από εμπειρογνώμονες. Το άρθρο 18 του προαναφερόμενου νόμου ορίζει τους τρόπους που ένα θύμα μπορεί να προστατευτεί από τον εκφοβισμό κατά την εκδίκαση των περιπτώσεων βίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης προστατευτικών οθόνων, ή χρήση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης ή άλλων μέσων με τέτοιο τρόπο, ώστε ο μάρτυρας να μην μπορεί να προσδιοριστεί από τον/ην εναγόμενο. Ωστόσο, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην παραπάνω ενότητα, η έκθεση¹⁰ από την Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υποστηρίζει περαιτέρω τροποποιήσεις στον εν λόγω νόμων και μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση της βίας και την αλλαγή κοινωνικών στάσεων, προκειμένου έτσι να επιτευχθεί καλύτερη πρόληψη. Επίσης υποστηρίζει και την υπογραφή και κύρωση συνθηκών και συμβάσεων που χρησιμεύουν στο να παρέχουν παγκοσμίως αναγνωρισμένη προστασία για γυναίκες και παιδιά που αντιμετωπίζουν όλων των ειδών βίας βάση του φύλου.

Ο περί Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων Νόμος του 2007 - [Νόμος 87 (I) / 2007], ιδρύθηκε για την προστασία που διακινούνται τα θύματα και περιγράφει πώς προστατεύει τα παιδιά από την παιδική πορνογραφία και σεξουαλική κακοποίηση μέσω της πορνείας, αφού είναι γνωστό ότι ένας μεγάλος αριθμός των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων είναι ανήλικοι. Ο εν λόγω νόμος υπαγορεύει ότι εάν κάποιος καταδικαστεί για παιδική πορνεία μπορεί να φυλακιστεί για έως και 20 χρόνια και όποιος με οποιοδήποτε τρόπο προωθεί, παράγει, προσελκύει παιδιά σε παιδική πορνογραφία ή έχει στο / στη κατοχή του/της στοιχεία παιδικής πορνογραφίας μπορεί να του/της επιβληθεί είτε πρόστιμο μέχρι € 43.000 ή μέχρι και 10 χρόνια φυλάκισης, ή και τα δύο. Το άρθρο 36 του εν λόγω νόμου δίνει ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για την ειδική μεταχείριση παιδιών θυμάτων εμπορίας και τα δικαιώματά τους, και τους τρόπους με τους οποίους αυτοί και οι οικογένειές τους μπορούν να υποστηριχθούν.

Η Κύπρος ακόμη δεν έχει επικυρώσει τη Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και Σεξουαλικής Κακοποίησης (Η Σύμβαση Lanzarote), η οποία

¹⁰ Chartas, A and Dionisiou, N (2013) "Position Paper of the Commissioner of Administration and Protection of Human Rights with regard to Domestic violence against Women in Cyprus"

υπογραφεί από τη Δημοκρατία της Κύπρου στις 25 Οκτωβρίου 2007. Η Σύμβαση του Lanzarote είναι το πιο προχωρημένο και ολοκληρωμένο νομικά δεσμευτικό εργαλείο σε διεθνές επίπεδο για την προστασία παιδιών κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

Στις 15 Νοεμβρίου 2011 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την Οδηγία 2011/92/ΕΕ (παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2010), με στόχο την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών καθώς και της παιδικής πορνογραφίας, με στόχο την αντικατάσταση της Απόφασης Πλαισίου 2004/68/ΔΕΥ.

Η νέα οδηγία ακολουθεί αυτή της Lanzarote (Ισπανία), Οκτώβριο 2007 Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Σεξουαλική Κακοποίηση και καλύπτει δράσεις που αφορούν το ποινικό δίκαιο, νέες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης που διευκολύνονται με το Internet, τα αδικήματα που διαπράττονται σε κράτη μη μέλη της ΕΕ, η προστασία των θυμάτων ιδίως σε σχέση με την εύκολη πρόσβαση σε νομικές λύσεις προστασίας , καθώς και τα μέτρα πρόληψης. Η οδηγία έπρεπε να είχε μετατραπεί σε εθνικό δίκαιο εντός δύο έτη από την ημερομηνία της έγκρισης του Συμβουλίου. Ωστόσο, η Κύπρος ακόμη δεν εναρμόνισε την νομοθεσία της με την οδηγία αυτή.

Ο Παιδική (Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας) Τάξης Νόμος του 2011 - [Κ.Δ.Π. 262/2011] περιγράφει κυρίως τους κανόνες και τους κανονισμούς και τα προσόντα των ανθρώπων και συγκεκριμένες λεπτομέρειες που τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας θα πρέπει να πληρούν προκειμένου να τους δοθεί άδεια λειτουργίας. Αυτό δεν δίνει συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με το χειρισμό της βίας κατά των παιδιών, αν και αναφέρεται στην ανάγκη να είμαστε προσεκτική και να παρατηρούμε για πιθανή ασυνήθιστη συμπεριφορά των παιδιών, προκειμένου να τηρούμε τον νόμο της Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια και την Προστασία των Θυμάτων.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας της Κύπρου (ΥΚΕ) είναι τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ένας από τους ρόλους του είναι να παρέχουν προστασία και φροντίδα για τα παιδιά και άλλες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εφαρμόζουν τη νομοθεσία και τις νομοθετικές πράξεις που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων τους (για παράδειγμα, ο νόμος που προβλέπει την Πρόληψη της Βίας στην Οικογένεια και την Προστασία των Θυμάτων, ο Νόμος για την Παροχή Υιοθέτησης του 1995 και ο Νόμος του Παιδιού). Επιπλέον, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εφαρμόζουν τις διατάξεις των Διεθνών Συμβάσεων που εμπίπτουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και έχουν θεσπιστεί στην εθνική νομοθεσία.

Ο διευθυντής των ΥΚΕ είναι επίσης υπεύθυνος για τη λειτουργία ορισμένων κρατικών ιδρυμάτων. Ο διευθυντής των ΥΚΕ είναι επίσης υπεύθυνος για τη λειτουργία ορισμένων κρατικών θεσμών . Τα κρατικά Ιδρύματα παρέχουν άσυλο, προστασία και φροντίδα για τα παιδιά , τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρία ως μόνιμη κατοικία τους ή ως ένας χώρος για να παραμείνουν για λίγες ώρες κατά τη διάρκεια της ημέρας. Η απόφαση να τοποθετηθεί ένα πρόσωπο σε ένα τέτοιο ίδρυμα γίνεται από τις ΥΚΕ, εάν άλλες βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις δεν είναι διαθέσιμες. Υπάρχουν μερικά κρατικά ιδρύματα στην Κύπρο, τα οποία περιλαμβάνουν τα ορφανοτροφεία για παιδιά ή ανάδοχες οικογένειες για παιδιά των οποίων οι γονείς έχουν κριθεί ανίκανοι να τους φροντίσουν, ή ορφανά παιδιά. Οι ΥΚΕ είναι

επίσης υπεύθυνα για τα «Νηπιαγωγεία για παιδιά προσχολικής ηλικίας» και αυτή τη στιγμή υπάρχουν 11 τέτοια νηπιαγωγεία στην Κύπρο. Αυτά υπάρχουν κυρίως για τα παιδιά των οποίων οι γονείς εργάζονται και οι δύο και λειτουργούν μόνο κατά τις εργάσιμες ώρες.

Υπάρχουν επίσης τέσσερα «Κρατικά Ιδρύματα για Παιδιά» στις πόλεις Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο. Αυτά είναι διαθέσιμα για παιδιά που βρίσκονται υπό τη νομική φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και είναι μεταξύ 5-14 χρονών. Υπάρχει επίσης ο Ξενώνας Νέων Λευκωσίας / Κέντρο Ιδρυματικής Φροντίδας (αγόρια), το οποίο φιλοξενεί αγόρια μεταξύ των ηλικιών 13-21 που δεν μπορούν να μείνουν αλλού και ένα ίδρυμα φροντίδας για κορίτσια μεταξύ των ηλικιών 14 -18 (ιδρύθηκε τον Μάρτιο 1998). Το Ειδικό Κρατικό Ίδρυμα για εφήβους στη Λάρνακα ανακαινίστηκε και λειτουργεί ξανά από το Νοέμβριο του 1997. Το 1977, το κρατικό Ίδρυμα για άτομα που πάσχουν από σοβαρή διανοητική καθυστέρηση «Νέας Ελεούσας» επανιδρύθηκε αφού είχε κλείσει λόγω της τουρκικής εισβολής το 1974 και ήταν το πρώτο κέντρο για τη φροντίδα των παιδιών με σοβαρή νοητική καθυστέρηση και μπορεί να φιλοξενήσει 32 άτομα . Υπάρχουν επίσης τέσσερα κοινοτικά κρατικά ιδρύματα που λειτουργούν στη Λευκωσία και το καθένα φιλοξενεί πέντε ενήλικες οι οποίοι ήταν προηγουμένως φιλοξενούμενοι στο Κρατικό Ίδρυμα «Νέας Ελεούσας».

II. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Πού και πότε πραγματοποιήθηκε η έρευνα

Η έρευνα διεξήχθη από τις οργανώσεις-εταίρους του έργου μεταξύ Μαΐου 2013 και Σεπτεμβρίου 2013. Η Κύπρος διεξήγαγε τις κύριες δραστηριότητες για την επιτόπια έρευνα τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο του 2013.

Μετά από τη συνάντηση των εταίρων στη Βαρκελώνη τον Φεβρουάριο του 2013, η ερευνητική ομάδα του MIGS της Κύπρου κατάφερε να συναντηθεί με εκπρόσωπους του Γραφείου Κοινωνικής Ευημερίας στη Λευκωσία στις 18 Απριλίου 2013 για να συζητήσουν τη δυνατότητα πρόσβασης, και τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος.¹¹ Οι λειτουργοί της Κοινωνικής Πρόνοιας ήταν προσεκτική και προστατευτική απέναντι από τα κορίτσια υπό την ευθύνη τους και εξέτασαν την πρόταση του προγράμματος Darhne III με μεγάλη προσοχή, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα πρωτόκολλα της ασφάλειας, της εμπιστευτικότητας και της προστασίας δεν είχαν παραβιαστεί.

Ενώ οι σκοποί και οι στόχοι του έργου ήταν καθορισμένες, η υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας εξέφρασε την ανησυχία εάν η ταυτότητα των κορίτσια στα ιδρύματα φροντίδας θα παρέμεινε προστατευμένη και απόρρητη. Ο διευθύνων σύμβουλος της κοινωνικής πρόνοιας εξέφρασε επίσης επανειλημμένα τις ανησυχίες ως προς την ανάγκη να προστατευθούν τα κορίτσια υπό

¹¹ Παρόντες ήταν: Γενικός επόπτης του τμήματος, εκπρόσωπος από τις Οικογενειακές υπηρεσίες, Εκπρόσωπος της ιδρυματικής περίθαλψης, εκπρόσωποι από το τμήμα επιχορηγήσεων, επισκόπηση προγράμματα και αξιωματικοί επιχορηγήσεων και δύο εκπρόσωποι του MIGS. Επίσης, κατά τη συνάντηση ήταν ένας εκπρόσωπος από το Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού Κύπρου (ΣΟΠΚ), για να συζητήσουν ένα παράλληλο πρόγραμμα με την ίδια ομάδα εκπροσώπων.

την ευθύνη τους από την υπερβολική έκθεση σε πιθανά επιβλαβείς πειραματικές πρακτικές. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκαν μια σειρά από συναντήσεις, διαβεβαιώσεις και τροποποιήσεις στις αρχικές δραστηριότητες σχετικά με την επιτόπια έρευνα πριν καταλήξουν στην τελική συμφωνία που έγινε τον Νοέμβριο του 2013, για την έναρξη των δραστηριοτήτων. Αυτή ήταν μια σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με τις οργανώσεις -εταίρους που είχαν ολοκληρώσει με επιτυχία την επιτόπια έρευνα έως την συμφωνημένη προθεσμία. Ωστόσο, η κυπριακή ομάδα παρέμεινε σίγουρη ότι έστω και με καθυστέρηση η συνεισφορά τους θα ήταν επωφελής.

Η πρόταση του έργου καθόρισε μια σειρά από ομάδες εστίασης και ατομικές συνέντευξης με το προσωπικό και τα κορίτσια που ήταν στην ιδρυματική φροντίδα. Στην Κύπρο, λόγω της ιδιότητας και του χρονοδιαγράμματος, η δραστηριότητα επιτόπιας έρευνας τροποποιήθηκε και πραγματοποιήθηκαν μόνο οι ομάδες εστίασης. Το μοναδικό κρατικό ίδρυμα φροντίδας βρίσκεται στην επαρχία Λευκωσίας και μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και 12 άτομα. Λειτουργεί σε στυλ «ανοικτού σπιτιού», όπου τα κορίτσια έχουν τη δυνατότητα να κυκλοφορούν ελεύθερα μέσα στο πλαίσιο των κανόνων του σπιτιού. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας, 6 κορίτσια ήταν στο ίδρυμα.

Μια ομάδα εστίασης με τους κατοίκους του ιδρύματος φροντίδας πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2013 στον χώρο του ιδρύματος. Ένας εκπρόσωπος από το γραφείο κοινωνικής πρόνοιας ήταν παρόν κατά την διάρκεια της συνάντησης της ομάδας εστίασης. Μετά από αυτή τη δραστηριότητα, μια συνάντηση της ομάδας εστίασης πραγματοποιήθηκε με 5 επαγγελματίες μέλη του προσωπικού που εργάζονται άμεσα με τα κορίτσια. Η ομάδα εστίασης συναντήθηκε στον ίδιο χώρο δύο εβδομάδες αργότερα την ώρα που τα κορίτσια ήταν στο σχολείο. Η επιτόπια έρευνα διεξήχθη από την κύρια συγγραφέα της έκθεσης αυτής. Με εμπειρία πάνω από δεκαπέντε χρόνια εργασίας με θέματα σεξουαλικής κακοποίησης σε ατομικό όσο και στο πλαίσιο της ομάδας, η κύρια ερευνήτρια ήταν σε θέση να εξασφαλίσει ευαισθησία, εμπιστευτικότητα και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων.

2. Επιλογή δείγματος, τελικός αριθμός και προφίλ εμπλεκόμενων κοριτσιών & επαγγελματιών

Τα κριτήρια για την επιλογή των κοριτσιών για συνέντευξη συζητήθηκαν και συμφωνήθηκαν μεταξύ των εταίρων και τεκμηριώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Μεθοδολογικό Πλαίσιο. Τα κριτήρια αυτά συζητήθηκαν από κοινού με το Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας σε βάθος πριν από την έναρξη της επιτόπιας έρευνας. Τα κριτήρια για την επιλογή των κοριτσιών ήταν:

- Να είναι ανήλικο κορίτσι 14-18,
- Να ζει σε ένα ίδρυμα φροντίδας
- Να μην βιώνουν αγχωτική ή λεπτή κατάσταση στην ζωή. Δηλαδή σε αυτή την περίπτωση, οι επαγγελματίες που εργάζονται στο ίδρυμα φροντίδας θα συνοδεύουν τη διαδικασία της επιλογής μαζί με τους ερευνητές
- Τα κορίτσια που συμμετέχουν στις ατομικές συνεντεύξεις να έχουν υποστεί βία κατά την διάρκεια της ζωής τους.

Συγκεκριμένα προσωπικά προφίλ δεν τέθηκαν στη διάθεση της ερευνητικής ομάδας του MIGS και ως εκ τούτου, η ερευνήτρια στηρίχτηκε στο γραφείο κοινωνικής πρόνοιας για να αξιολογήσει πλήρως τα δύο τελευταία σημεία που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας της ομάδας εστίασης η ερευνήτρια παράμεινε σε εγρήγορση για τυχόν ταλαιπωρία. Τελικά, και οι έξι κάτοικοι ήταν παρούσες κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας της ομάδας εστίασης που πραγματοποιήθηκε.

Ήταν ξεκάθαρο από τις συζητήσεις με τους υπεύθυνους, τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες και τους ίδιους τους κατοίκους ότι τα κορίτσια είχαν βιώσει διάφορες μορφές βίας τουλάχιστον μία φορά πριν από την είσοδό τους στο ίδρυμα. Μερικά από τα κορίτσια - τουλάχιστον δύο - ανέφεραν ότι έμεναν στο συγκεκριμένο ίδρυμα φροντίδας για περισσότερο από ένα χρόνο και στο ίδρυμα φροντίδας παιδιών πριν από αυτό. Ως εκ τούτου, μπορεί να υποθέσουμε ότι τουλάχιστον το ένα τρίτο των κοριτσιών παρούσες στην ομάδα εστίασης ήταν επί μακρόν διαμένοντες, με την πιθανότητα να παραμείνουν στη φροντίδα μέχρι να πάρουν εξιτήριο λόγω νομικών ρυθμίσεων στην ηλικία των δεκαοκτώ ετών.

Κατά τη συνάντηση των εταιρών στη Βαρκελώνη τον Φεβρουάριο του 2013, ορισμένα ηθικά ζητήματα συζητήθηκαν και καθορίστηκαν έτσι ώστε να υπάρχει μια κοινή πλατφόρμα για την εργασία με τα κορίτσια που μπορεί να είναι ευάλωτες ή ευαίσθητες. Συγκεκριμένα, είχε δοθεί προσοχή στα ακόλουθα θέματα :

- Η συμμετοχή ήταν εθελοντική και βασίζεται στην συγκατάθεση των κοριτσιών και των νόμιμων κηδεμόνων τους,
- Πριν να δώσουν τη συγκατάθεσή, τα κορίτσια και οι κηδεμόνες ενημερώθηκαν για: το έργο και το πεδίο εφαρμογής της, τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής τους, τη δυνατότητα να εγκαταλείψουν το πρόγραμμα ανά πάσα στιγμή, και τη χρήση των δεδομένων,
- Στις συνεντεύξεις και στις ομάδες εστίασης θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας,
- Η ασφάλεια, τα δικαιώματα και η ευημερία των κοριτσιών θα πρέπει να διασφαλίζεται πάντα,
- Ερευνητικές συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης θα πρέπει να καταγράφονται. Τα αρχεία ήταν εμπιστευτικά και ανώνυμα.

Όλα τα παραπάνω σημεία σημειώθηκαν και τηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας στην Κύπρο. Πριν πραγματοποιηθεί η επιτόπια έρευνα, τα κορίτσια της ιδρυματικής φροντίδας, καθώς και οι επαγγελματίες που συμμετείχαν ενημερώθηκαν ότι είχαν δικαίωμα στην εθελοντική συμμετοχή, το δικαίωμα στην εθελοντική αποχώρηση, και ότι η πλήρης ανωνυμία σε όλη τη διαδικασία θα πρέπει να διασφαλιζόταν. Η ερευνήτρια επανέλαβε αυτά κατά την έναρξη και στο τέλος της κάθε ομάδας εστίασης. Όσον αφορά των επαγγελματιών που συμμετείχαν στη διαδικασία, με την άδεια του Γραφείου Κοινωνικής Πρόνοιας είχαν πρόσβαση στο προσωπικό της ιδρυματικής φροντίδα κατά τη διάρκεια τις πρωινές συνεδριάσεις, όταν οι κάτοικοι ήταν στο σχολείο.

Τα κριτήρια επιλογής για τη συμμετοχή στην έρευνα ήταν:

- Να είναι επαγγελματίες που δουλεύει με ανήλικα κορίτσια που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας
- Να έχουν εμπειρία εργασίας με ανήλικα κορίτσια που ζουν σε ιδρύματα φροντίδας.

Τα ηθικά ζητήματα που αφορούν τη συμμετοχή τους ήταν τα εξής:

- Η συμμετοχή ήταν εθελοντική,
- Ο/η επαγγελματίες μπορούσαν να αποσυρθούν από το έργο ανά πάσα στιγμή,
- Πριν δώσουν τη συγκατάθεσή τους, οι επαγγελματίες ενημερωνόντουσαν για το έργο και το πεδίο εφαρμογής της, τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής τους, για τη χρήση των δεδομένων και του γεγονότος ότι η χρήση των δεδομένων που επρόκειτο να είναι εμπιστευτικές.

Συνολικά πέντε επαγγελματίες συμμετείχαν στη δραστηριότητα της ομάδας εστίασης. Έντυπα συγκατάθεσης δόθηκαν στην ΥΚΕ πριν μουν στο ίδρυμα φροντίδας και τη δραστηριότητα της ομάδας εστίασης.

3. Ερευνητικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν

Μέσω του προγράμματος προτάθηκε συνδυασμός ημι - δομημένων ατομικών συνεντεύξεων με τα κορίτσια στην ιδρυματική φροντίδα και με τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους , καθώς ομάδα εστίασης και με τους δυο. Η πρόθεση ήταν να συγκεντρωθούν στοιχεία σχετικά με εμπειρίες βίας και τις αντιλήψεις των στερεοτύπων για το φύλα. Στην Κύπρο οι ημι - δομημένες ατομικές συνεδρίες δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω ανησυχιών της Υπηρεσίας Κοινωνικής Ευημερίας ότι τα κορίτσια θα ήταν σε κίνδυνο δευτερογενής θυματοποίησης. Παρά τις διαβεβαιώσεις της ερευνητικής ομάδας του MIGS και την πλήρη διαφάνεια σε σχέση με τις μεθοδολογικές και ηθικές κατευθυντήριες γραμμές, απορρίφθηκε η άδεια για ατομικές συνεδρίες. Το MIGS συμφώνησε ότι με δεδομένες τις ειδικές συνθήκες των κοριτσιών που ζουν σήμερα στη ιδρυματική φροντίδα, ότι ο καλύτερος τρόπος να προχωρήσουν ήταν με τις ομάδες εστίασης .

Η μια ομάδα εστίασης ήταν για τα κορίτσια που έμεναν εκείνο το διάστημα στο ίδρυμα φροντίδας και στην άλλη ομάδα εστίασης συμμετείχαν επαγγελματίες που εργαζόντουσαν μαζί τους σε καθημερινή βάση. Ηχογραφήθηκε η συνάντηση της κάθε ομάδας εστίασης, μεταγράφηκαν και μεταφράστηκαν. Η υπεύθυνη ερευνήτρια για τις ομάδες εστίασης είχε εμπειρία με εργασίας σε ομάδες και χρησιμοποίησε τις κατευθυντήριες γραμμές του έργου για να διασφαλιστεί ότι τα συμφωνηθέντα θέματα καλύφθηκαν. Ωστόσο, έγιναν ορισμένες αλλαγές στον οδηγό συζήτησης στις ομάδες εστίασης με τα κορίτσια και τα ερωτήματα σχετικά με ατομικές εμπειρίες βίας καταργήθηκαν σύμφωνα με τη συμφωνία με την ΥΚΕ για να προστατευτούν τα κορίτσια από θυματοποίηση. Μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε στα στερεότυπα των φύλων αλλά δόθηκε η ευκαιρία κατά τη διάρκεια της συνάντησης να συζητηθούν έμμεσα οι εμπειρίες βίας.

Οι ομάδες εστίασης με τα κορίτσια

Ο στόχος των ομάδων εστίασης με ανήλικα κορίτσια ήταν να συζητήσουν και να μοιραστούν θέματα γύρω από τους ρόλους των δύο φύλων και τα στερεότυπα, καθώς και πρότυπα συμπεριφοράς στις προσωπικές τους σχέσεις. Τα θέματα των ομάδων εστίασης ήταν: οι ρόλοι

των φύλων και τα στερεότυπα, οι στενές σχέσεις και οι προσωπικές σχέσεις και η έννοια της βίας. Η συνάντηση της ομάδας εστίασης πραγματοποιήθηκε σε περιβάλλον οικείο και ασφαλές για τα κορίτσια (ο κοινόχρηστος καθιστικός χώρος του ιδρύματος τους). Η εθελοντική συμμετοχή εξηγήθηκε και τα κορίτσια ήταν ελεύθερα να συμμετάσχουν όσο ήθελαν. Η συνάντηση διεξήχθη ταυτόχρονα στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, προκειμένου να μπορούν όλα τα κορίτσια στο ίδρυμα φροντίδας να συμμετάσχουν. Η συνάντηση ηχογραφήθηκε.

Συνάντησης ομάδα εστίασης με τους επαγγελματίες

Ο στόχος της συνάντησης της ομάδας εστίασης με τους επαγγελματίες ήταν να συγκεντρώσουν τις αντιλήψεις, τις εισφορές και τις εμπειρίες από τη συνεργασία με τα κορίτσια σε ιδρύματα φροντίδας. Τα θέματα που συζητήθηκαν συμπεριλάμβαναν: οι ρόλοι των δύο φύλων και τις αντιλήψεις, τις βίαιες εμπειρίες των κοριτσιών στην ιδρυματική φροντίδα και τις ανάγκες των επαγγελματιών. Η συνεδρία πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια μιας πρωινής βάρδιες στο κοινόχρηστο σαλόνι του ιδρύματος φροντίδας. Η συνάντηση ηχογραφήθηκε.

4. Κύριες δυσκολίες που αντιμετώπισαν και πώς ξεπεράστηκαν

Η μόνη και κύρια δυσκολία που αντιμετώπισαν κατά τη διεξαγωγή της επιτόπιας έρευνας ήταν να αποκτήσουν πρόσβαση σε κορίτσια στα κρατικά ιδρύματα φροντίδας. Υπάρχει μόνο ένα κρατικό ίδρυμα φροντίδας στην Κύπρο με μέγιστη χωρητικότητα 12 κατοίκων. Λόγο αυτού, οι λειτουργοί στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ανησυχούσαν για το θέμα της εμπιστευτικότητας και της δέουσα μέριμνας. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας λαμβάνουν πολύ σοβαρά το καθήκον της φροντίδας τους σε σχέση με τα κορίτσια που είναι κάτω από την δικαιοδοσία τους. Ειπώθηκε αρκετές φορές ότι ποτέ στο παρελθόν δεν είχαν δώσει άδεια για μελέτες, ερευνητικά προγράμματα ή πειραματικές εργασίες στο ίδρυμα φροντίδας. Αυτή ήταν η πρώτη που εξετάστηκε και αυτό οφειλόταν στο επίπεδο της εργασίας και το υπόβαθρο της Κυπριακής οργάνωσης (MIGS), καθώς και η κεντρική ιδέα που ερευνούσε το έργο, την ενδυνάμωση.

Προκειμένου να ξεπεραστεί η πρόκληση που έθετε η άρνηση πρόσβασης, ο επικεφαλής του έργου κατάφερε να κερδίσει υποστήριξη από διάφορες υποστηρικτικές οργανώσεις και υψηλού προφίλ άτομα. Αφού υπήρχε και εξωτερική πίεση, οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας κατέληξαν σε μια συμφωνία με το MIGS αν και με ορισμένες τροποποιήσεις στη διαδικασία της επιτόπιας έρευνας. Η επιτόπια έρευνα τελικά αρχίζει περισσότερο από έξι μήνες μετά από αυτό τους εταίρους του έργου. Οι ατομικές συνεντεύξεις με τους κατοίκους του ιδρύματος φροντίδας και με τους επαγγελματίες φροντίδας είχαν απορριφθεί. Οι ομάδες εστίασης πραγματοποιήθηκαν και ηχογραφήθηκαν. Ωστόσο ένας εκπρόσωπος από το γραφείο Κοινωνικής Πρόνοιας εξακολουθούσε να ήταν παρόν ως παρατηρητής κατά την διάρκεια όλης της διαδικασίας.

III. Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΟΠΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Και στις δύο περιπτώσεις οι ομάδες εστίασης πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις του ιδρύματος φροντίδας. Η ερευνήτρια χρησιμοποίησε μια ημι-δομημένη χαλαρά προσέγγιση με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες είχαν αποφασιστεί για τις ομάδες εστίασης για κάθε συνάντηση. Δεδομένου ότι η ομάδα ήταν μικρή και στις δύο περιπτώσεις, οι ημι-δομημένες ερωτήσεις χρησιμοποιήθηκαν για να καθοδηγήσουν τη συζήτηση και οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να κάνουν διάλογο σχεδόν χωρίς διακοπή.

Ορισμένα σημεία θα πρέπει να αναφερθούν σε σχέση με τα κορίτσια που συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης. Από τα έξι κορίτσια που ήταν στο ίδρυμα φροντίδας την ώρα της επιτόπιας έρευνας, όλες επέλεξαν να είναι παρούσες καθ' όλη τη συζήτηση. Λόγω της γλώσσας, οι συναντήσεις διεξήχθησαν στα αγγλικά και στα ελληνικά ταυτόχρονα με την ερευνήτρια να κάνει παράλληλες συνομιλίες, επειδή τρία κορίτσια μιλούσαν μόνο ελληνικά και δύο κορίτσια μιλούσαν μόνο αγγλικά. Ένα κορίτσι δεν μιλούσε ούτε αγγλικά ούτε ελληνικά και τα γαλλικά της ήταν ελάχιστη. Η επικοινωνία ήταν δύσκολη και ενώ η ίδια δεν συμμετείχε πλήρως στην συζήτηση, επέλεξε να παραμείνει στην αίθουσα καθ' όλη τη συζήτηση της ομάδας εστίασης και μπορούσε να την δει να κουνά το κεφάλι της κάθε λίγο και λιγάκι. Επίσης, ένα από τα κορίτσια που μιλούσε ελληνικά παρουσίαζε κλινική εικόνα ατόμου με ψυχιατρικά προβλήματα και η συμμετοχή της ήταν σπάνια και τυχαία, ενώ μπεινοέβγαινε ελεύθερα από το δωμάτιο κατά τη διάρκεια της συνάντησης. Ενώ κανένα από τα προφίλ των κοριτσιών δεν δοθήκαν στην ερευνήτρια, κατέστη σαφές μέσα από τη συναντήσεις της ομάδας εστίασης ότι όλα τα κορίτσια είχαν έναν δύσκολο πλαίσιο που περιελάμβανε εμπειρίες από μία ή περισσότερες μορφές βίας (π.χ. σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική και/ ή αμέλεια), κάτι το οποίο μπορούσε να παρατηρηθεί από τα αντίγραφα. Μέρος της συμφωνίας με τις υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας ήταν να μην πιεστούν τα κορίτσια σχετικά με προσωπικές εμπειρίες ή να ζητηθούν άμεσες ερωτήσεις σχετικά με το παρελθόν τους. Αυτό τηρήθηκε από την ερευνήτρια. Τρία από τα κορίτσια ήταν κάτοικοι στο συγκεκριμένο ίδρυμα φροντίδας για τουλάχιστον ένα χρόνο και μπορεί να είχαν έρθει στο συγκεκριμένο ίδρυμα φροντίδας από ίδρυμα για παιδιά. Φαινόταν επίσης ότι περιμένανε να είναι εκεί μέχρι τα 18 τους χρόνια. Τα άλλα τρία κορίτσια ήταν εκεί σε βραχυπρόθεσμη βάση, αφού είχαν φτάσει στο ίδρυμα πριν δύο μήνες και δεν είχαν καμία σαφή ένδειξη ως προς το πόσο καιρό θα έμειναν ή τι θα συμβεί σε αυτές.¹²

Μια ενδιαφέρουσα πτυχή πρέπει να σημειωθεί, κάτι το οποίο ήρθε στο φως κατά τη διάρκεια της συνέντευξης με τους επαγγελματίες. Μερικά από τα κορίτσια ήταν εκεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από τους επαγγελματίες. Όπως προέκυψε κατά τη διάρκεια της συνάντησης της ομάδας εστίασης, υπήρξε μια πρόσφατη ανακατανομή του προσωπικού σε όλες τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και όλο το προσωπικό στο ίδρυμα φροντίδας, καθώς και σε άλλα τμήματα υπηρεσιών.¹³ Με την εξαίρεση του διαχειριστή του ιδρύματος φροντίδας, ο οποίος είχε εμπειρία σε ιδρύματα φροντίδας, τα άλλα τέσσερα μέλη του προσωπικού είχαν διοριστεί στο ίδρυμα φροντίδας μόλις τέσσερις μήνες πριν από την συνάντηση της ομάδας εστίασης μας. Ως εκ τούτου, τα σχόλια τους βασίζονται στην πρόσφατη εμπειρία τους στο

¹² Αυτό επιβεβαιώθηκε αργότερα κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων με τους επαγγελματίες.

¹³ Από τις διευκρινίσεις που δόθηκαν από τους επαγγελματίες, αυτό το είδος της μαζικής ανακατανομής του προσωπικού συμβαίνει πολύ σπάνια, συνήθως μία ή δύο μετακινήσεις του προσωπικού σε ένα χρόνο. Αυτή τη φορά ολόκληρα τμήματα, τις υπηρεσίες και το προσωπικό αλλάζει ταυτόχρονα.

ίδρυμα φροντίδας, με μόνο το διαχειριστή του ιδρύματος φροντίδας να είναι σε θέση να προσφέρει μια ευρύτερη και βαθύτερη άποψη για την εργασία λόγω της πείρας της.

Και οι δύο συναντήσεις της ομάδας εστίασης ήταν άτυπες και ημι-δομημένες, και πραγματοποιήθηκαν στο σαλόνι του ιδρύματος φροντίδας, όπου τους πρόσφεραν αναψυκτικά. Υποδέχτηκαν την ερευνήτρια θερμά και οι συναντήσεις είχαν ομαλή αρχή. Τα θέματα της εμπιστευτικότητας και της ανωνυμίας συζητήθηκαν και δοθήκαν στους συμμετέχοντες και στις δύο ομάδες διαβεβαιώσεις για το δικαίωμά τους να αποχωρίσουν ή να παραμείνουν ανά πάσα στιγμή.

1 . Αντιλήψεις και εμπειρίες των κοριτσιών

Η απογευματινή συνάντηση ήταν άτυπη και χαλαρή. Η ερευνήτρια συστήθηκε και έμαθε για τα κορίτσια ρωτώντας τους για τα χόμπι και τα αγαπημένα πράγματα τους πρώτα πριν κάνει εισαγωγή για τους σκοπούς και τους στόχους του έργου. Είχε ενδιαφέρον ότι ήταν έκπληξη για αυτές όταν ανακάλυψαν ότι υπάρχουν παρόμοια ιδρύματα φροντίδας σε άλλες χώρες και ότι υπάρχουν κορίτσια σαν κι αυτές στην Ιταλία, την Ισπανία, τη Βουλγαρία και τη Φινλανδία. Μόλις δημιουργήθηκε σχέση και χρησιμοποιώντας και τις κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας εστίασης, η ερευνήτρια έκανε διάλογο με τα κορίτσια σε σχέση με τις ιδέες τους σχετικά με τα στερεότυπα των φύλων, τη βία, και τις διαφορές των δύο φύλων.

1.1 Αντιλήψεις για το κοινωνικό φύλο: αντιληπτές διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

Τα κορίτσια είχαν μια σαφή και σίγουρη αίσθηση του τι είναι διαφορετικό και τι είναι ίσο μεταξύ αγόρια και κορίτσια, επικαλούμενη την εκπαίδευση ως το μόνο μέρος όπου μπορούν να είναι ίσοι. Με αυτή την εξαίρεση, η ομάδα μίλησε για τις αντιλήψεις και την κατανόηση των διαφορών μεταξύ αγοριών και κοριτσιών με σαφήνεια. Όταν ρωτήθηκαν από την ερευνήτρια, αν τα αγόρια και τα κορίτσια είναι τα ίδια και αν μπορούν να κάνουν τα ίδια πράγματα στη ζωή τους, το ζήτημα αυτό αντιμετωπίστηκε με κοροϊδευτικά σχόλια και γέλιο από δύο από τα κορίτσια που τόνισαν ότι:

K1 : Δεσποινίς , τα αγόρια είναι πιο απείθαρχα από εμάς ...

E : ... γιατί ..

K2 : επειδή είναι αγόρια και εμείς είμαστε κορίτσια τα αγόρια είναι απείθαρχα..

Η λέξη «απείθαρχα» χρησιμοποιήθηκε από τα κορίτσια κατά την διάρκεια όλης της συνάντησης και φάνηκε να αναφερόταν όχι μόνο στις ελευθερίες που είχαν τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια, αλλά και στις κινήσεις τους, τις δραστηριότητές τους και το επίπεδο της υπομονής τους και την ικανότητα να αντιμετωπίσουν κοινωνικές και διαπροσωπικές καταστάσεις.

Επίσης, ορισμένα κορίτσια ήταν κατηγορηματικές ότι η διαφορά μεταξύ αγόρια και κορίτσια ορίζεται στη θρησκευτική διδασκαλία και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

K3: Εμείς; Εμείς; Είμαστε η θρησκεία! Είμαστε μουσουλμάνοι. ... Είμαστε διαφορετικοί [δείχνει τα άλλα κορίτσια στο δωμάτιο] δεν είναι το ίδιο .. δεν είναι το ίδιο ... Στο Κοράνι δεν είναι το ίδιο ... ο άνδρας , τα αγόρια και τα κορίτσια διαφορετικά . Διαχωρίζονται είμαστε ανθρώπινοι αλλά διαφορετικοί, δεν είναι το ίδιο. Σε σχέση με τα αγόρια, τα κορίτσια μίλησαν

για την ανάγκη να είναι "πιο περιορισμένες", "πιο συγκρατημένες", "πιο φυσιολογικές" και "πιο κλειστές", προκειμένου να είναι αποδεκτές από τα αγόρια.

Η αίσθηση ότι τις «αξιολογούσαν» εκφράστηκε έντονη και τα κορίτσια μίλησαν για το πόσο σημαντικό είναι να είναι «συγκρατημένες» και «κλειστές» κι ότι είναι εξίσου σημαντικό να μεριμνούν για το πώς ντύνονται και πώς μιλούν, προκειμένου να είναι αποδεκτές στα αγόρια. Έτσι, όταν μιλήσαμε για τις βρισιές, ήταν σαφές ότι θεωρούνται συμπεριφορές αγοριού και κάτι που κάνουν τα αγόρια είναι "να βρίζουν χωρίς λόγο», ενώ τα κορίτσια θα κριθούν αρνητικά αν το έκαναν.

K2: είναι διαφορετικό ... να είμαι με τα αγόρια [και να βρίζω] ... επειδή θα έλεγαν ... τι θα πάω να κάνω μαζί της.. έτσι ακριβώς είναι

K1: δεν πρέπει να συμπεριφερόμαστε σαν κακομαθημένα

K2: πρέπει να είμαστε ευγενικές

E: τι εννοείς με ευγενική;

K2: Θέλω να πω ότι δεν πρέπει να βρίζουμε ή κάτι τέτοιο .. να μην βρίζουμε και να μην λέμε πράγματα όπως «βγες από εδώ ρε» και άλλα τέτοια.

Υπήρχε μια σαφής αίσθηση στην ομάδα ότι οι ίδιες κατανοούν ότι είναι διαφορετικές από τα αγόρια, και σε ορισμένες περιπτώσεις υπεύθυνες για το πώς αντιδρούν τα αγόρια, με βάση τη δική τους συμπεριφορά ή / και το ντύσιμο. Μίλησαν για την ανάγκη να είναι συγκρατημένες και να ενεργούν με τρόπο που θα αξιολογηθούν θετικά από τα αγόρια και ότι εάν ντύνεσαι άσεμνα ή με έναν τρόπο όπου «τα μισά πράγματα» σου κρέμεται έξω «δεν είναι αποδεκτό». Όταν πιεστεί για το τι σημαίνει «πράγματα» τα κορίτσια γέλασαν και έδειξαν τον κορμό του σώματος τους λέγοντας «ξέρεις βυζιά και τα πράγματά σας». Δεν υπήρχε κατανόηση γύρω από την ευθύνη των αγοριών για τις αντιδράσεις τους. Οι απαντήσεις αυτές αντανακλούν άμεσα τα κυριαρχικά αρνητικά στερεότυπα των φύλων και τους παραδοσιακούς μύθους που σχετίζονται με τη βία, καθώς και τον άκαμπτο ρόλο των δύο φύλων σχετικά με το τι είναι «κατάλληλες αρσενικές και θηλυκές συμπεριφορές». Αυτό φαίνεται να ισχύει τόσο για τους μετανάστες όσο και για τους Κύπριους συμμετέχοντες.

1.2 Στερεότυπα κοινωνικού φύλου & οι διαφορές μεταξύ ανδρών & γυναικών στο χώρο εργασίας

Ακόμη και πριν τελειώσει την ερώτηση της το K1 σταμάτησε την ερευνήτρια την όπως άρχισε να λέει, «έτσι θα λέγατε ότι υπάρχουν κάποιες δουλειές που εμείς, ως κορίτσια ...». Επίμονα τελείωσε τη φράση με το «δεν μπορούμε να τις κάνουμε». Ακολούθησε μια σειρά από θέσεις εργασίας που τα κορίτσια πίστευαν ότι δεν θα μπορούσαν να κάνουν, όπως σωματοφύλακας, οικοδόμος, ποδοσφαιριστής, γενικές οικοδομικές εργασίες, υδραυλικός, μηχανικός και ακόμη και ο αθλητισμός. Γενικά, όταν τους ζητήθηκε να διευκρινίσουν γιατί τα κορίτσια δεν μπορούν να κάνουν αυτές τις δουλειές, ανέφεραν δύο βασικούς λόγους. Το πρώτο είναι το μέγεθος του γυναικείου σώματος και η σωματική δύναμη, ακόμη και ότι τα κορίτσια έχουν μικρότερους πνεύμονες από τα αγόρια και γι' αυτό τα κορίτσια δεν μπορούν να κάνουν κάποιες δουλειές. Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο μίλησαν ήταν μια γενική δυσπιστία απέναντι από τις γυναίκες. Η ερευνήτρια ζήτησε από τα κορίτσια για την δουλειά στις οικοδομές και εάν υπήρχε γυναίκα οικοδόμος και η απάντηση ήταν ένα emphatic «σίγουρα ... ΟΧΙ» και όταν ρωτήθηκε πώς έτσι, η αντίδραση ήταν σαφής:

K1 : πεεεεε ΟΧΙ ! πώς θα τα κατάφερνε

K2 : ιδέα δεν θα είχε

K1 : το τείχος θα έπεφτε πάνω της

E : εάν κάποιος ανακάλυπτε ότι μια γυναίκα είχε κτίσει το τείχος θα έρχονται εδώ ;

K1 : Δεν θα έρθει να μείνει εδώ και να ζήσει εδώ ... καλά, επειδή δεν εμπιστεύονται τις γυναίκες.

Όταν ρωτήθηκε για τυχόν θέσεις εργασίας που οι άνδρες μπορεί να μην είναι σε θέση να κάνουν, και πάλι, η διάκριση ήταν σαφές στο μυαλό τους, και αναφέρθηκαν σε θέσεις εργασίας, όπως καθαρίστρια, μπέιμπι σίτερ, γραμματείς και τέτοια. Και χωρίς δισταγμό υπήρχαν σαφείς απαντήσεις ως προς τις θέσεις εργασίας καταλληλότερα για έναν άνδρα ή μια γυναίκα. Για έναν άνδρα ήταν ξεκάθαρα ως αρχιτέκτονας ενώ για μια γυναίκα ήταν για γιατρός.

Και πάλι, αυτές οι συμπεριφορές και πεποιθήσεις είναι άμεσα συνδεδεμένα με παραδοσιακά στερεότυπα για τα φύλα και τους ρόλους που κυριαρχούν στην κυπριακή κοινωνία και αντανακλάται έντονα στο χώρο εργασίας με ένα ευρύ χάσμα αμοιβών μεταξύ των δύο φύλων (16% το 2013) και άκαμπτο επαγγελματικού διαχωρισμού ανάμεσα τα φύλα. Τα κορίτσια εξέφρασαν τις απόψεις που αποδεικνύουν ότι έχουν κοινωνικοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αισθάνονται «δεσμευμένες» να ακολουθήσουν την παραδοσιακή, «αποδεκτή» πορεία που αναμένεται από την κοινωνία, τόσο στη συμπεριφορά, στις προσδοκίες, καθώς και επαγγελματικά και σε άλλες ανάπτυξη.

1.3 Αντιμετώπιση της Βίας:

Ενώ η ερευνήτρια δεν ήταν σε θέση να μιλήσει άμεσα για την προσωπική εμπειρία της βίας, αν η συνομιλία πήγε προς αυτή την κατεύθυνση, και τα κορίτσια ένοιωθαν άνετα να συνεχίσουν την συνομιλία, βάσει την συμφωνία με τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, μπορούσαν να συνεχίσουν την συνομιλία. Ως εκ τούτου, η ερευνήτρια από μόνη της περιορίστηκε σε ερωτήσεις σχετικά με τις αρνητικές εμπειρίες σε γενικές γραμμές, που θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να διαβάσει σε ένα βιβλίο ή να δει στην τηλεόραση, και ζητώντας από τα κορίτσια να εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με το πόσο συχνές ή ρεαλιστικές είναι τέτοιες εμπειρίες. Τα κορίτσια ήταν σαφές ότι θεωρούν ότι υπάρχει κίνδυνος παντού και ότι ο τρόπος για να προστατευόσουν τον εαυτό τους βρίσκεται στο να είναι «συγκρατημένες και κλειστές», να ντύνονται «κατάλληλα» και να «παραμένουν σοβαρές». Εάν δεν υπάρχει αυτή η συγκρατημένη συμπεριφορά τότε ήταν σύμφωνη ότι θα πρέπει να «ψάχνετε». Η ερευνήτρια ξεκίνησε να μιλά για «κακές εμπειρίες» σε γενικές γραμμές, σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί η επισήμανση ή η διαμόρφωση του τι είδους βίας ήταν υπό συζήτηση. Ωστόσο, τα κορίτσια γρήγορα επικεντρώθηκε, με δική τους πρωτοβουλία, για το βιασμό και ότι για αυτές αυτό σημαίνει ο όρος «κακή εμπειρία» και ήταν πολύ ξεκάθαρες ότι ο βιασμός συμβαίνει «πολύ».

Καμία κοπέλα δεν μίλησε για τις προσωπικές εμπειρίες τις, αλλά υποστήριξε ότι «άκουγαν για αυτά τα πράγματα συχνά». Από τη συζήτηση ήταν σαφές ότι αισθάνθηκαν ότι ο βιασμός δεν μπορεί να σταματήσει επειδή εκείνοι που το κάνουν «δεν θα αλλάξουν». Παράλληλα εξέφρασαν μια ξεκάθαρη αίσθηση ότι υπάρχουν μερικά κορίτσια που θέλουν να τις βιάσουν:

K2 : . Κυρία .. υπάρχουν αυτά τα κορίτσια που το θέλουν και αυτό συμβαίνει σε αυτές.

E : έτσι νομίζετε;

K2 : ναι!

E : ναι .. πώς μπορείτε να καταλάβετε τη διαφορά ;

K1 και K2 μαζί : μπορείτε εύκολα να τις ξεχωρίσετε ... έστω και μόνο από τον τρόπο που ντύνονται και την εμφάνισή τους, μπορείτε να το καταλάβετε . . μπορείτε να δείτε κατ 'ευθείαν από τα ρούχα τους και την εμφάνισή τους ...

K1 : από τους χαρακτήρες

E : ακριβώς τι χαρακτηριστικό έχουν, έτσι ώστε να μπορούμε να το διαφοροποιήσουμε ...

(K1 και K2) ... βλέπουν ένα αγόρι και τρελαίνονται! Κάνουν σαν να μην έχουν ξαναδεί ένα αγόρι και αρχίζουν να βρίζουν και να λένε πράγματα και συμπεριφέρονται σαν τα κακομαθημένα ..

E : και έχετε ξαναπεί ότι όταν αρχίζουν να βρίζουν και να συμπεριφέρονται άσχημα ότι δεν αρέσει στα αγόρια... θα προτιμούσαν να είναι πιο συγκρατημένες .. όταν βρίζουν και τέτοια είναι επειδή θέλουν να τους συμβεί

K1 : Φυσικά ναι [γελάει δυνατά]

E : πώς μπορούν οι άλλες κοπέλες που δεν θέλουν να τους συμβεί να προστατεύσουν τον εαυτό τους μετά;

K1: βασικά ... θα πρέπει να παραμείνουν σοβαρές

Οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη βία, και ειδικότερα την σεξουαλική βία, αποκαλύπτουν τις παραδοσιακές αντιλήψεις που ενισχύουν πατριαρχικές στάσεις προς τις γυναίκες και τη σεξουαλικότητα. Η σεξουαλική συμπεριφορά των ανδρών φαίνεται να επικρίνεται λιγότερο ή και καθόλου, ενισχύοντας έτσι το στερεότυπο ότι η σεξουαλική επιθετικότητα είναι φυσική, αν όχι αξιοθαύμαστη, στους άνδρες. Από την άλλη πλευρά, η συζήτηση έδειξε ότι κυριαρχεί μια κουλτούρα απόδοσης ευθυνών στο θύμα - ότι είναι ευθύνη της γυναίκας να αποφεύγονται οι ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες με το να μην συμπεριφέρεται με τρόπο που μπορεί να δημιουργήσει «ψευδείς προσδοκίες». Αυτό διατηρεί ένα από τους πιο ισχυρούς μύθους που σχετίζονται με τη σεξουαλική βία που εντοπίζει την αιτία της επίθεσης στην συμπεριφορά ή στις επιλογές του θύματος.

Η κατανόηση και ο φόβος της πιθανότητας σεξουαλικής η και άλλης βίας εμφανίστηκε και πάλι όταν η συζήτηση στράφηκε στην φύλαξη νήπιων (μπέμπι σίτερ). Η ερευνήτρια άρχισε να διερευνά την ιδέα ότι οι άνδρες δεν είναι σε θέση να εργαστούν ως μπέμπι σίτερ, με την πρόθεση να αμφισβητήσει το στερεότυπο εργασίας / φύλο. Η ένταση της αντίδρασης από τα κορίτσια ήταν γεμάτη φόβο και απαισιοδοξία , δεδομένου ότι προσπάθησαν να προειδοποιήσουν την ερευνήτρια για πιθανούς κινδύνους. Ένα από τα κορίτσια σηκώθηκε από τη θέση της, στην προσπάθεια της να πιέσει, ενώ και τα δύο κορίτσια ύψωσαν τη φωνή τους. Ήταν φανερό για την ερευνήτρια ότι το υπονοούμενο της αντίδρασης ήταν ότι θα συμβεί «κάτι κακό».

E : αν ήθελα να πάω στον κινηματογράφο απόψε και ένας άντρας ερχόταν να φυλάξει τα παιδιά, θα ήταν εντάξει για μένα να πάω ;

(K1 και K2) ΟΧΙ ΟΧΙ ΟΧΙ δεν θα ήταν εντάξει να πάει . ! Πρέπει να μείνεις . ΠΡΕΠΕΙ να μείνετε .. όχι όχι όχι ..

E: και τότε θα πρέπει να μείνει στο σπίτι ... γιατί

K1 : κυρία ... αν ένας άνδρας ήρθε για να προσέχει το παιδί σας, θα μπορούσατε να τον εμπιστευτείτε; Πώς θα ξέρετε αν δεν θα χτυπήσει το παιδί σας ή να τους αγγίξει ή κάτι τέτοιο

K2 : εεεε ... πώς το ξέρεις;

Τα κορίτσια γρήγορα κατάληξαν σε μια λύση για το πώς η ερευνήτρια θα μπορούσε να είναι σε θέση να βγει έξω και να κρατήσει τα παιδιά ασφαλή .

K2 : καλά . . . αφήστε το με κάποιον άλλο ... όπως με τη γιαγιά τους ... με την αδερφή σου ..

K1 : με ένα συγγενή ...

E : έτσι ... βλέπω .. είναι εντάξει με συγγενή ... τίποτα δεν θα συμβεί επειδή είναι συγγενής .. θα είναι εντάξει .

K1 : όχι ... δεν είναι πάντα ok ... γιατί δεν γνωρίζουν πάντα την πρόθεση του συγγενή σας .

E : ... οχχχ... Νόμιζα ότι είπες ότι ήταν εντάξει για να αφήσει με συγγενή ..

(K1 και K2) ΟΧΙ κυρία εννοούσα με ένα στενό συγγενή σας .

Υπήρχε μια σαφή κατανόηση της βίας στο σπίτι και ειδικότερα της σεξουαλικής βίας. Επίσης, όταν πιεστήκαν τα κορίτσια, υποστήριξαν ότι η άνδρες μπορούσαν να ασκήσουν σωματική βία πιο εύκολο «επειδή οι άνδρες δεν έχουν την υπομονή που έχουμε». Ανέφεραν επίσης ότι τα κορίτσια έχουν την ικανότητα να δρουν βίαια και λειτουργούν με αυτόν το τρόπο όταν πρέπει να προστατεύσουν τους άλλους όπως τα αδέρφια τους. Όταν μιλάμε για πράξεις σωματικής βίας , ήταν σαφές ότι τα κορίτσια έβλεπαν την βία ως κάτι αναπόφευκτο και μέρος της ζωής, λόγω του απλού τρόπου με τον οποίο μίλησαν για τα αγόρια που έβλεπαν να τσακώνονται, που έβλεπαν τα κορίτσια να τσακώνονται και η δική τους συμπεριφορά. Για τους συμμετέχοντες η σωματική βία ήταν κάτι το οποίο έπρεπε να αποφύγουν, αλλά αν γινόταν κάτι μπροστά τους θα συμμετείχαν, λέγοντας «ποιος θα με χτυπήσεις; αν προσπαθήσει, θα τους χτυπήσω με δύναμη» (K2). Δεν τίθεται θέμα να σταματήσουν τον κύκλο της βίας.

Μια τελική σημείωση, υπήρχε μια αίσθηση ότι κάποια από τα κορίτσια είχαν αφεθεί στο «status quo» οπού υπήρχε βία. Θεώρησαν ότι δεν μπορούσε να σταματήσει και ότι ο καλύτερος τρόπος για να προστατεύσουν τον εαυτό τους ήταν να παραμείνουν «συγκρατημένες». Μερικά από τα κορίτσια ήταν αρκετά σαφές ότι η ασφάλεια τους ήταν στα χέρια του Θεού:

K3 : Εγώ ? Δεν μπορώ να είμαι ασφαλής. Δεν μπορώ να δημιουργήσω την ασφάλεια .. Ο Θεός είναι ασφαλής .. έτσι προσεύχομαι σήμερα και θα είμαι ασφαλής....

E : Δηλαδή εάν το θέλει ο Θεός , θα είσαι ασφαλής;

K3 : Ναι , ναι ακριβώς Δεν έχω τη δύναμη .. Ο Θεός έχει τη δύναμη

2. Αντιλήψεις και εμπειρίες των επαγγελματιών

Ψ5 : ... εργαζόμαστε με ανθρώπινες ψυχές ... θα πρέπει να είσαι ευέλικτος/η ... η κάθε μέρα είναι διαφορετική και οι ηλικίες τους είναι τέτοιες... .. ξέρεις ... αυτό δεν είναι κάτι σταθερό .. και έτσι θα πρέπει να δουλεύεις με επιφύλαξη και ευελιξία.

2.1 Εργασία στο Ίδρυμα Φροντίδας:

Τα πέντε μέλη του προσωπικού που συμμετέχει στην ομάδα εστίασης ήταν γυναίκες. Παρά το γεγονός ότι ο διευθυντής του ιδρύματος είχε εργαστεί εντός της εγκατάστασης πριν, για μερικά από τα άλλα μέλη του προσωπικού ήταν η πρώτη φορά. Με μόνο εργασιακή εμπειρία στην εγκατάσταση τεσσάρων μηνών, είχαν νέες ιδέες για το πώς είχαν προσαρμοστεί, εάν είχαν καλή ή όχι σχέση με τα κορίτσια και εάν είχαν γεφύρωση την αρχική δυσπιστία. Επίσης, είχαν και ιδέες για το πώς να βελτιώσουν το εργασιακό περιβάλλον και τις υπηρεσίες που προσφερόντουσαν στα κορίτσια. Το προσωπικό εργάζεται με βάση τρεις βάρδιες. Κατά τη διάρκεια της πρωινής βάρδιας ένα άτομο είναι στο ίδρυμα φροντίδας και υπάρχουν δύο μέλη του προσωπικού σε υπηρεσία κατά τις απογευματινές και βραδινές βάρδιες. Ακόμα κι έτσι, όλο το προσωπικό ανέφερε ότι θα περάσουν από το ίδρυμα φροντίδας και ας μην έχουν βάρδια για να ελέγξουν την πρόοδο ενός συγκεκριμένου κοριτσιού εάν υπάρχει περιστατικό. Ενώ έχουν μια μηνιαία συνάντηση προγραμματισμένη για να συζητήσουν επισήμως κάθε περίπτωση, το σχέδιο δράσης και τα επόμενα βήματα, στην πραγματικότητα παραδέχθηκαν την ανταλλαγή σημειώσεων και ιδεών σε καθημερινή σχεδόν βάση, κρατώντας ο ένας τον άλλο ενήμερο για τις δράσεις και τις αλληλεπιδράσεις με κάθε κορίτσι.

Η ιδρυματική φροντίδα έχει μέγιστη χωρητικότητα στο σπίτι 12 ατόμων και λειτουργεί ως μια ανοικτή εγκατάσταση σε μια προσπάθεια να μιμηθεί «οικογενειακό περιβάλλον». Το ίδιο το ακίνητο βρίσκεται σε κατοικημένη κοινότητα και προς τα μέσα και προς τα έξω παρουσιάζετε σαν μια μεγάλη οικογένεια στο σπίτι.

2.2 Αλληλεπιδράσεις με τα κορίτσια:

Από την αρχή όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι ήταν πολύ δύσκολο να δώσουν γενικά χαρακτηριστικά των κοριτσιών στο ίδρυμα φροντίδας, δεδομένου ότι το κάθε κορίτσι είναι μοναδικό και διαθέτει τις δίκες τις ιστορίες, εμπειρίες και ανάγκες. Μερικά από τα κορίτσια που ζουν στο ίδρυμα φροντίδας έζησαν για ένα διάστημα στο παρελθόν σε ίδρυμα με αγόρια και κορίτσια και αναμένεται ότι θα μείνουν μια τετραετή δηλαδή έως ότου γίνουν 18 ετών, όταν λόγω των κανονισμών πρέπει να φύγουν και να ενταχθούν στην κοινωνία. Τα άλλα κορίτσια τα είχαν παραπέμψει στο ίδρυμα φροντίδας είτε για προσωρινό χρονικό διάστημα ή μέχρι να κλείσουν 18 χρονών. Παρά αυτού, όλα τα κορίτσια στο ίδρυμα φροντίδας ήταν θύματα βίας στο παρελθόν και αυτό τους έφερε εκεί. Το προσωπικό ήταν σε θέση να επιβεβαιώσει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, η σεξουαλική κακοποίηση ήταν διαδεδομένη με τη σωματική κακοποίηση (είτε ως θύμα είτε μάρτυρας) στην δεύτερη θέση.

Το κάθε κορίτσι έχει έναν ψυχολόγο και είχε τακτική επαφή μαζί του/ης. Το προσωπικό που συμμετείχε στην ομάδα εστίασης δεν δουλεύει άμεσα με την βία στο παρελθόν και αφήνουν τα κορίτσια να κάνουν επιλογές για το αν θέλουν να μιλήσουν για το παρελθόν τους ή όχι. Πράγματι από την εμπειρία τους, τα κορίτσια είναι συχνά πολύ προστατευτική με το παρελθόν τους και συνήθως προτιμούν να μην το συζητήσουν.

Ψ1 : δεν θέλω να μιλήσω γι 'αυτό ... η περισσότερες φορές, ακόμη και εάν υποπτεύονται ή έχουν συνειδητοποιήσει ότι γνωρίζουμε για την ιστορία τους από τους προσωπικούς τους φακέλους, επειδή έχουμε το δικαίωμα να γνωρίζουμε ... ΕΗΜΜ γίνονται αμυντικές

Οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι τα κορίτσια συχνά αντιδρούν με έναν τρόπο που τους οδηγεί να πιστεύουν ότι δημιουργούν περισσότερο πόνο με το να συζητήσουν το ζήτημα των εμπειριών βίας μαζί τους.

Ψ4 : μιλάτε για τις εμπειρίες βίας που φέρνουν μαζί τους πριν έρθουν εδώ Δεν είναι ότι ξεσπάνε... προτιμούν να το κρατήσουν μυστικό ... δεν θέλω να μιλήσω γι 'αυτό, ακόμη και μεταξύ τους έτσι πιστεύω σίγουρα δεν μιλάνε για τις εμπειρίες τους.

Ψ5: απλά δεν θα μιλήσω γι 'αυτό, ακόμη και με εμάς

Σ: δική τους επιλογή;

ψ2 : Ναι δεν θέλουν να μιλήσουν...

Ψ1 : .. και λένε ... ότι είναι κάτι προσωπικό μου και δεν σε θέλω σε αυτό με άλλα λόγια, να μείνουν έξω από αυτό ... κάτι τέτοιο

Ψ2 : ... ακόμα και εμείς δεν προσπαθούμε να συμμετάσχει σε διάλογο για τα θέματα αυτά ... αν θέλουν αυτές λόγω της ιδιαίτερης σχέσης που μπορεί να έχουν δημιουργηθεί και θέλουν να μιλήσουν ... τότε εντάξει εμείς θα τους αφήσουμε να εκφραστούν ... αλλιώς ούτε που το πλησιάζουμε το θέμα ...

Στο σημείο αυτό, η ερευνήτρια ανοίγει συζήτηση με την ομάδα για το θέμα των σχέσεων ανάμεσα τα κορίτσια και τα αγόρια, και πώς στη συνέχεια να ασχοληθεί με την πιθανή ή πραγματική περίπτωση μιας σεξουαλικής σχέσης, έχοντας υπόψη ότι η νόμιμη ηλικία συναίνεσης για τη σεξουαλική συνουσία στην Κύπρο είναι τα 17. Αυτό οδήγησε σε μια ομολογία ότι το ιστορικό της ιδρυματικής φροντίδας περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερις απρογραμμάτιστες εγκυμοσύνες¹⁴, γεγονός που υποδηλώνει ότι πριν φύγουν από το ίδρυμα φροντίδας στην ηλικία των 18, κάποιες κοπέλες είναι σεξουαλικά ενεργές . Το προσωπικό που συμμετείχε τόνισε ότι παρά το γεγονός ότι παρέχουν τις βασικές πληροφορίες που θα παρείχαν στα δικά τους παιδιά για το σεξ και τις σεξουαλικές σχέσεις, δεν αισθάνονται ότι έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση ή πρόσβαση σε ορισμένες από τις εξειδικευμένες γνώσεις σε σχέση με τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που θα μπορούσαν να είναι πιο κατάλληλο για τα κορίτσια σε αυτή την περίπτωση. Πράγματι, το γεγονός ότι υπήρξαν ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες μεταξύ κοριτσιών που κατοικούν στο ίδρυμα φροντίδας δείχνει καθαρά ότι αυτά τα κορίτσια στερούν στην σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να προστατεύουν τον εαυτό τους από τους κινδύνους που σχετίζονται με τη σεξουαλική δραστηριότητα, όπως τις εγκυμοσύνες και τις ΣΜΝ.

Ψ4 : ... αλλά δεν θα ήταν καλύτερα αν σε τέτοια ιδρύματα, όπου έχουμε εφήβους αν υπήρχε ένας σεξολόγος ή κάτι τέτοιο ... όχι μόνιμα, αλλά ας πούμε κάποιος ο οποίος θα μπορούσε να έρθει δύο ή τρεις φορές το χρόνο, προκειμένου να συζητήσουν μαζί τους και να τους πει για τα διάφορα ... απαραίτητο δεν είναι ...

Ε : η ταπεινή μου γνώμη είναι ότι έχεις δίκιο .. ναι ... Θα ήταν καλό.

Ψ4 :... βλέπετε ... ναι προσφέρουμε κάποια πράγματα, αλλά δεν είμαστε ειδικοί και γι 'αυτό δεν μπορούμε να τους πούμε όλα τα σωστά πράγματα

Ψ5 : Ναι έτσι είναι ...

¹⁴ Αυτό δεν ήταν κατά τη διάρκεια της θητείας του σημερινού προσωπικού και αναφέρονταν σε κορίτσια που δεν είναι πλέον υπό την αιγίδα του κράτους.

Ψ4: και για θέματα όπως οι σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες και τους τρόπους προστασίας .. και για όλα αυτά τα πράγματα σε αυτόν τον τομέα ..

Η παραπάνω συζήτηση δείχνει τα ελλείμματα που υπάρχουν γενικότερα στο εκπαιδευτικό σύστημα σε σχέση με τη εκπαίδευση για την σεξουαλικότητα το οποίο θα περιλάμβανε ενότητες για τις σχέσεις των δύο φύλων, με τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα, με τις σχέσεις , και με την βία ανάμεσα σε 2 συντρόφους, μεταξύ άλλων. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση δεν είναι ούτε υποχρεωτική βάση του νόμου, ούτε εφαρμόζεται σε τακτική βάση. Ειδικές ενότητες για την σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, οι σχέσεις των δύο φύλων και η εκπαίδευση σε θέματα υγείας, έχουν εφαρμοστεί σποραδικά σε πιλοτική βάση κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά δεν είναι επίσημα μέρος της διδακτέας ύλης σε κανένα επίπεδο. Ορισμένες πτυχές της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης έχουν καλυφθεί μέσα σε πιο ευρύ μαθήματα της βιολογίας, της υγείας , και της οικιακής οικονομίας. Μια χαμένη ευκαιρία για την ενσωμάτωση της σεξουαλικής αγωγής σε όλα τα επίπεδα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν η πρόσφατη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που έλαβε χώρα στην Κύπρο, όπου έγιναν μεταρρυθμίσεις και αναδιαρθρώσεις στην διδακτέα υλη στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αν και οι ΜΚΟ πίεσαν σκληρά για να συμπεριλάβουν τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση ως μια ξεχωριστή εκπαιδευτική μονάδα στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών του μαθήματος υγείας σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, αυτό δυστυχώς δεν έγινε πραγματικότητα.

Πράγματι στην Κύπρο ελάχιστη έρευνα υπάρχει για την γνώση και τις στάσεις των εφήβων και των νέων σχετικά με τις σχέσεις των δύο φύλων και τη σεξουαλικότητα, και για τις αντιλήψεις των μηνυμάτων που λαμβάνουν σχετικά με τη μάθηση γύρω από την σεξουαλικότητα. Τα διαθέσιμα στοιχεία μέχρι στιγμής δείχνουν χαμηλά επίπεδα και σοβαρά κενά στη γνώση γύρω από τη σεξουαλικότητα και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.¹⁵¹⁶

Παρά τα παραπάνω, ήταν σαφές από τη συζήτηση ότι οι συμμετέχοντες εργάζονταν σκληρά για να δημιουργήσουν ένα οικογενειακό περιβάλλον, ακόμα και με την απουσία ενός άνδρα πρότυπο. Για το μεγαλύτερο μέρος περιέγραψαν μια καθημερινότητα που προσπαθούσε να μιμηθεί μια ρουτίνα, με επίκεντρο τις οικογενειακές αλληλεπιδράσεις. Η ομάδα περιέγραψε δραστηριότητες από κινηματογραφικές βραδιές έως και εκδρομές, καθώς και τους κανόνες του σπιτιού, καυγάδες μεταξύ των κοριτσιών και την ασχολία με έμφυτη χειριστική συμπεριφορά που συχνά έρχεται ως μέρος του προφίλ του θύματος. Λειτουργώντας ως ομάδα και σε συνεχή επικοινωνία για τα κορίτσια, τα επεισόδια και το σχέδιο δράσης, εξασφάλισε ότι ήταν σε θέση να δράσουν έγκαιρα, με ομοιόμορφο τρόπο και θεωρούσαν ότι έδιναν μήνυμα σταθερότητας στα κορίτσια και μια αίσθηση ασφάλειας του να γνωρίζουν το θέμα των ορίων.

¹⁵ Kapsou, M., (2006). Country Report, Cyprus, in Chrusciel, E., Youth's Voice: Report on Sexual and Reproductive Health and Rights in Central and Eastern Europe and Balkan countries. Astra Network, Warsaw, Poland.

¹⁶ Kouta, C., Tolma, E.L. (2008). Sexuality, sexual and reproductive health: an exploration of the knowledge, attitudes and beliefs of the Greek-Cypriot adolescents. Promotion & Education, Vol. 15, No. 4, pp. 24-31.

Ψ5 : πολύ σωστά ... έτσι ώστε να γνωρίσουν τα όρια .. ξέρουν ότι τα όριά μου είναι τα ίδιο με τον/ην [ψ4] και πες του/της [ψ2], ως εκ τούτου, ξέρουν ότι ...αυτό είναι .. μέχρι εκεί...

Όλο το προσωπικό έδειξε αγάπη προς τα κορίτσια στο ίδρυμα φροντίδας και δήλωσε ότι δεν θα διστάζει να προσφέρει απτική αγάπη, αν χρειαζόταν. Επίσης δήλωσαν ότι πράγματι ήταν ανοιχτή στο να προσφέρουν αγκαλιές στα κορίτσια προκειμένου να αποδείξει ότι η αφή δεν σημαίνει πάντα το σεξ.

Ψ5 : δίνουμε ανοιχτά και αυθόρμητα ...

E : αυτό ήθελα να ξέρω .

Όλοι : αυτό ζητούν .. το θέλουν ... πραγματικά ρωτάν....

Ψ3 ... Είμαι εύσωμη/ος οπότε μπορείτε να φανταστείτε .. τους αρέσει πολύ όταν τους αγκαλιάζω .

E : ώστε το προσφέρετε και'όλας ...

Ψ5 : ναι θέλουμε να τους δώσουμε τρυφερότητα

E : και έτσι δίνεις ένα αντίδοτο σε αυτό ...

Ψ3 : λένε..... πράγματα όπως κράτα με σφιχτά .. δείξε μου ότι με αγαπάς

2.3 Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες:

Η ομάδα εστίασης ήθελε να είναι σε θέση να δημιουργήσει ένα περιβάλλον μέσα στο ίδρυμα φροντίδας που θα μιμηθεί μια οικογενειακή μονάδα με πρότυπα αντίθετα από τις δύσκολες ή προκλητικές αντιλήψεις που είχαν βιώσει στα σπίτια των αρχικών οικογενειών τους. Αυτό φαίνεται να επιδεινώθηκε από την έλλειψη ενός άνδρα συναδέλφου ως μέρος της ομάδας.

Συμφωνήθηκε ότι η πλειοψηφία των κοριτσιών είχαν βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής ή / και σωματικής βίας και ότι ο δράστης ήταν, τις περισσότερες φορές, ένα αρσενικό μέλος της οικογένειας. Ένας επαγγελματίας τόνισε:

Ψ1: είναι καλύτερό να δημιουργηθεί το σωστό ανδρικό πρότυπο σε ένα ασφαλές μέρος, όπως αυτό το μέρος εδώ, παρά η έφηβος να το αναζητήσει όταν κλείσει τα 18 και φύγει από αυτό το προστατευόμενο τόπο και θα είναι ουσιαστικά μόνη της εκεί έξω εεε εκεί έξω σε επαφή με αρσενικά πρότυπα που αν δεν έχει κάποια σωστά μηνύματα και κάποια σωστή αλληλεπίδραση, ώστε να μπορούμε να ανοικοδομήσουμε ίσως κάποια εμπιστοσύνη σε ένα σωστό πατριαρχικό ή να πω αρσενικό πρότυπο ... όποιο και αν είναι αυτό, ίσως θα ήταν καλύτερα γι 'αυτές.

Ο επαγγελματίας εδώ κάνει αναφορά στο υφιστάμενο πρωτόκολλο και προβλέπει την απαλλαγή των κοριτσιών από τη φροντίδα της κοινωνικής πρόνοιας όταν ενηλικιωθεί στην ηλικία των 18 ετών. Για πολλά από τα κορίτσια που έχουν ζήσει στο κρατικό ίδρυμα φροντίδας για τα περισσότερα, αν όχι όλα, παιδική της χρόνια και έχουν την προοπτική να παραμείνουν στη φροντίδα τους μέχρι την ενηλικίωση, η δημιουργία υγιών προτύπων παραμένει εντός των ορίων της ιδρυματικής περίθαλψης στην οποία ζουν. Πριν μπουν στο ίδρυμα φροντίδας για 14-18 χρόνια, μερικά από τα κορίτσια μπορεί να έχουν διαμείνει στο ίδρυμα φροντίδας παιδιών. Αυτός ο κρατικός φορέας λειτουργεί ως μικτό ίδρυμα και διοικείται από άνδρες και γυναίκες εργαζομένους. Αυτή η μετατόπιση από μια μικτή εγκατάσταση σε μια εγκατάσταση που λειτουργείτε μόνο από άτομα του ενός φύλου, ενσωματώνει περαιτέρω την έννοια του ότι ο

άνδρας είναι ένα «κακό» , δεδομένου ότι από κάποιο σημείο και μετά οι άνδρες αφαιρούνται από την καθημερινή ζωή στο σπίτι τους.

Ψ3: Όπως είπε ο/η [Ψ4]... θα ήταν καλό, αν είχαμε υπαλλήλους άνδρες εδώ γιατί αυτή η αλλαγή ... αυτή η ξαφνική αλλαγή ... αυτό ... μόλις γίνουν έφηβοι

Ψ4 : ξαφνικά ο άνδρας γίνεται απαγορευμένο

Ψ3 : έρχονται σε έναν τόπο χωρίς άντρες

E: και αυτό στέλνει μήνυμα ...

Ψ5 : ναι στέλνει μήνυμα ... ακριβώς

Μια άλλη πρόκληση που ανέφερε η ομάδα σαφέστατα ήταν ότι προκειμένου να παρέχουν σε βάθος ακριβή και έγκαιρη πληροφόρηση, ήταν ανάγκη να έχουν επαγγελματίες σε ιδιαίτερους τομείς να έρχονται τακτικά για να υποστηρίξει την δουλειά που κάνουν με τα κορίτσια σε καθημερινή βάση. Συγκεκριμένα η ομάδα μίλησε για εμπειρογνώμονες στον τομέα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικά μεταδιδόμενων ασθενειών και την προστασία κατά την εγκυμοσύνη, την πρόσβαση στις ιστοσελίδες του Διαδικτύου και της κοινωνικής δικτύωσης και των κινδύνων, καθώς και την κατάρτιση και τη στήριξη σε εργαλεία κοινωνικής αλληλεπίδρασης που θα βοηθήσει τα κορίτσια από τη στιγμή που φύγουν από το ίδρυμα και δεν είναι πλέον υπό την αιγίδα του κράτους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αναφορές έγιναν σε εμπειρογνώμονες (π.χ. σεξολόγος) ή μη κυβερνητικές οργανώσεις που θα μπορούσαν να προσφέρουν εθελοντική στήριξη σε συγκεκριμένους τομείς ενημέρωσης. Σε άλλες περιπτώσεις, έγινε αναφορά σε δεξιότητες και γνώσεις ζωής (π.χ. ενδυνάμωση, κοινωνικές δεξιότητες, αυτό-προστασίας, ευαισθητοποίηση). Πράγματι, το προσωπικό εκφράζεται ομοιόμορφα ότι η μεγαλύτερη ανησυχία τους δεν ήταν πώς να ασχοληθούν με τα κορίτσια ενώ διέμεναν στο ίδρυμα φροντίδας, αλλά και πώς να τους προετοιμάσει καλύτερα για την έξοδο τους από το ίδρυμα φροντίδας.